

ŠTÁTNA ŠKOLSKÁ INŠPEKCIA
úsek inšpekčnej činnosti
oddelenie metodických činností
 Staré grunty 52, 841 04 Bratislava

**Správa o stave odstránenia nedostatkov zistených pri inšpekciách
 v materských školách v školskom roku 2013/2014 v SR**

Následné inšpekcie (NI) boli vykonané v **103** materských školách (MŠ). Z toho bolo **89** po *komplexnej* a **14** po *následnej* inšpekcii. S vyučovacím jazykom slovenským bolo **82**, s vyučovacím jazykom maďarským (VJM) **19** škôl a s vyučovacím jazykom slovenským a maďarským boli **2** školy. Následná inšpekcia bola vykonaná v **34** mestských a **69** obecných školách. Kontrolovaných bolo **93** štátnych a po **5** cirkevných a súkromných škôl.

Vykonané NI, aj podľa krajov, sú uvedené v tabuľke č. 1 a uplatnené, akceptované, splnené opatrenia za SR vyjadruje tabuľka č. 2.

Tabuľka č. 1¹ Prehľad vykonaných následných inšpekcií v školskom roku 2013/2014

Vykonané následné inšpekcie v materských školách v SR	po	
	KI	NI
Kraj		
Bratislavský	7	1
Banskobystrický	14	6
Košický	11	
Nitriansky	18	1
Prešovský	17	4
Trenčiansky	10	1
Trnavský	11	1
Žilinský	1	
Spolu podľa druhov inšpekcií	89	14
Spolu počet vykonaných následných inšpekcií	103	

Na odstránenie zistených nedostatkov bolo uplatnených **954** opatrení: **503** odporúčaní, **167** opatrení uložených Štátnou školskou inšpekciou (ŠŠI) a **284** opatrení prijali riaditelia kontrolovaných škôl. *Opodstatnenie* stratilo **12** opatrení, z toho 5 odporúčaní a 7 uložených opatrení ŠŠI.

Tabuľka č. 2 Prehľad uplatnených opatrení

Prehľad uplatnených opatrení						
Spolu	954					
Z toho	Odporúčania		Opatrenia prijaté kontrolovaným subjektom		Opatrenia uložené Štátnou školskou inšpekciou	
Počet	503		284		167	
Z toho	akceptované	%	splnené	%	splnené	%
	388	77,91	270	95,07	142	88,75
	neaktuálne		neaktuálne		neaktuálne	
	2	0,4	0		2	1,2
	nedá sa hodnotiť		nedá sa hodnotiť		nedá sa hodnotiť	
3	0,6	0		5	2,99	

¹ vysvetlenie skratiek v tabuľke: komplexná inšpekcia – KI, následná inšpekcia – NI

Zistené nedostatky boli prevažne v/vo

- štruktúre/obsahu a aktuálnosti informácií školského vzdelávacieho programu (ŠkVP)
- obsahu a aktuálnosti informácií školského poriadku školy
- dodržiavanie platných právnych predpisov v dokumentácii školy a v rozhodovaní riaditeľa
- organizovaní/forme predprimárneho vzdelávania a v jeho zabezpečení príslušným počtom učiteľov
- účinnosti vnútornej kontroly školy
- zohľadňovanie výchovno-vzdelávacích potrieb detí, ich rozvojových možností
- napomáhanie rozvoja základných kompetencií detí
- zabezpečenie realizovaných aktivít školy a krúžkovej činnosti
- participácii poradných orgánov riaditeľa na pedagogickom riadení a internom vzdelávaní učiteľov
- rešpektovaní kvalifikačných predpokladov a príslušných požiadaviek pedagogických zamestnancov, v stanovení ich základného úväzku a rozsahu povinností

Kontrolovaným školám bolo uložených **503 odporúčaní**.

Akceptovaných bolo **388** (77,91 %). Prispeli k pozitívnemu ovplyvneniu riadenia školy a procesu V a V. Reálnosť ŠkVP zvýšili školy ich revidovaním orientovaným na vlastné podmienky a koncepčné zameranie. Stanovením cieľov, učebných stratégií a zdrojov výchovy a vzdelávania (V a V), charakteristík obsahových celkov a foriem ich kontroly vytvorili podmienky pre skvalitňovanie vyučovania učiteľmi. Uplatňovanie funkcií poradných orgánov bolo prínosom pre ich spolupodieľanie sa na pedagogickom riadení výchovno-vzdelávacej činnosti (VVČ) riešením odborných a pedagogických problémov, na získavaní odborných informácií a na zvyšovaní právneho povedomia pedagogických zamestnancov. Ich prístup sa odzrkadlil v obsahu a vo vedení príslušnej dokumentácie, čo malo pozitívny dopad na realizáciu VVČ, aj detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ŠVVP), i na chod škôl. Deťom bolo umožnené vyhľadávať a porovnávať informácie z rôznych zdrojov, riešiť divergentné zadania, uplatniť hodnotiace a sebahodnotiace spôsobilosti. Učitelia vhodne napomáhali rozvoju ich predčitateľskej, digitálnej i grafomotorickej gramotnosti. V štruktúre pohybových a relaxačných cvičení bol zaznamenaný dôraz učiteľov v postupnosti pohybových vzorcov a v dosahovaní primeraných výkonových výsledkov deťmi. Zlepšenie nastalo v usporiadaní denných činností vzhľadom na ich organizáciu, rešpektovanie psychohygienických potrieb detí a časovú dĺžku prevádzky MŠ. Ďalej v pravidelnej, adresnej kontrolnej a hodnotiacej činnosti riaditeľov; v rozpracovaní a v realizovaní preventívno-výchovných programov; v materiálno-technickom vybavení škôl, v estetike ich priestorov. Odstránené boli vecné chyby v obsahu rozhodnutí o prijatí detí do MŠ.

Neakceptovaním 115 (22,86 %) odporúčaní pretrvávali nedostatky najmä: v rešpektovaní dosiahnutej úrovne a rozvojového potenciálu detí, v zreteľnosti formulovania cieľov a v záverečnom hodnotení procesu V a V učiteľom, vo vytváraní podmienok na hodnotenie deťmi, na ich sebahodnotenie a sebaaprezentovanie sa, v dominantnom konaní učiteľov s presadzovaním vlastných názorov a postupov v činnostiach; v školských poriadkoch a v ŠkVP; v kontrole a hodnotení učiteľov, stavu a úrovne VVČ riaditeľom; v stanovení účinných postupov vo vzdelávaní i napredovaní škôl; vo vzdelávaní sa učiteľov na rôznej úrovni; v informačnej, v konzultačno-poradenskej činnosti škôl. Na zníženie úrovne ovládania a používania štátneho jazyka deťmi v triedach a v školách s VJM v *Nitrianskom* kraji mali dopad neakceptovanie metodických odporúčaní učiteľmi, chýbajúce plánovanie v uvedenej problematike a obmedzovanie detí len na mechanické nadobúdanie slovnej zásoby. Slabá

rôznorodosť a nedostatok učebných pomôcok v *Prešovskom* kraji nepriaznivo ovplyvňovali uplatňovanie hrových záujmov detí a tvorivé riešenie učebných problémov. V triedach päť- až šesťročných detí k označenému stavu prispeli aj neuvážené postupy vo využívaní príspevku na ich V a V. Zriaďovatelia nie vždy prejavovali záujem o výsledky činnosti MŠ.

Podmienky na akceptovanie 5 odporúčaní nenastali. Opodstatnenie stratili 2 odporúčania. V *Banskobystrickom* kraji nástupom dieťaťa so zdravotným znevýhodnením do prvého ročníka základnej školy (ZŠ) bolo anulované vypracovanie individuálneho vzdelávacieho programu v MŠ. Zástupca riaditeľa pre MŠ bol vymenovaný v škole *Prešovského* kraja. **Nedali sa hodnotiť 3 odporúčania** a to: stanovenie pravidiel a podmienok zastupovania v *Banskobystrickom* kraji, ktoré je možné aplikovať len v prípade neprítomnosti riaditeľa MŠ; v *Prešovskom* kraji vstupovanie a zasahovanie zamestnanca centra voľného času do procesu V a V ukončením spolupráce MŠ s centrom; ukladanie opatrení na odstránenie zistených nedostatkov, nakoľko riaditeľ školy uvedený postup neuplatňoval.

Na odstránenie zistených nedostatkov a ich príčin **prijali školy 284 opatrení.**

Prínosom **270** (95,07 %) **splnených** opatrení bolo najmä skvalitnenie podmienok pre V a V, pre chod a riadenie MŠ. Riaditelia v spolupráci s poradnými orgánmi revidovali ŠkVP, školské, denné i organizačné poriadky. Pozornosť venovali rozsahu učebných osnov; vnútorným pravidlám, uplatňovaniu práv a povinností osôb zúčastnených v procese V a V; účinným stratégiám VVČ; obozretnému zabezpečovaniu rôznorodých aktivít a krúžkovej činnosti; vypracovaniu rokovacieho poriadku pedagogickej rady; zabezpečeniu kvalifikovaného vyučovania a dodržiavaniu školským zákonom stanoveného počtu detí v triedach. Predpokladom účinného fungovania s dopadom na odborný rast učiteľov a skvalitňovanie VVČ bolo zriadenie i činnosť metodického združenia. Dvojazyčným vedením príslušnej dokumentácie tried a škôl s VJM bolo zabezpečené i porozumenie jej obsahu. Riaditelia sa vyvarovali chybám, ktoré súviseli s procesom rozhodovania o prijatí detí do MŠ. Určili ostané, antidiskriminačné, podmienky prijatia, zverejnili ich, nerozhodli bez skompletizovanej požadovanej dokumentácie o deťoch.

Škola *Bratislavského* kraja splnila prijaté opatrenie na 50 %. Jeden z dvoch zástupcov riaditeľa neprejavil záujem o funkčné vzdelávanie sa. Následne na to ŠŠI uložila opatrenie na jeho odvolanie z pozície vedúceho pedagogického zamestnanca, čo riaditeľ školy rešpektoval.

Dopad najmä na pedagogickú činnosť učiteľov, na skvalitňovanie ich výučby a na chod škôl malo **14** (4,93 %) **nesplnených opatrení.** Príčinou bolo ignorovanie zabezpečenia výchovy a vzdelávania príslušným počtom kvalifikovaných učiteľov i vypracovania učebných osnov v rozsahu vzdelávacieho štandardu ŠVP. Vyskytli sa riaditelia, ktorí opakovane vypracovali školský poriadok bez rešpektovania školského zákona a reálnych podmienok MŠ. Niektorí neakceptovali právnymi predpismi určené postupy vrátane dokumentácie pri organizovaní výletov; neabsolvovali funkčné inovačné vzdelávanie; podcenili význam vnútornej kontroly a hodnotenia.

Zo **167 opatrení uložených ŠŠI splnili** kontrolované školy **142** (88,75 %), ktorými celkovo prispeli k vytvoreniu vhodných podmienok pre predprimárne vzdelávanie so zabezpečením psychohygienických požiadaviek detí a pre zlepšenie riadenia a chodu škôl.

Riaditelia zosúlادili štruktúru/obsah a rozsah učebných osnov ŠkVP so štátnym vzdelávacím programom. Pozornosť venovali rozpracovaniu problematiky oboznamovania sa, nadobúdania, ovládania a používania štátneho jazyka deťmi. V spolupráci s poradnými orgánmi vypracovali a aktualizovali dokumentáciu školy s konkretizovaním interných cieľov, pravidiel a postupov vrátane aktivít súvisiacich s V a V. Vypracovaním ročného plánu

kontinuálneho vzdelávania vytvorili podmienky pre rozširovanie profesijných kompetencií a skvalitňovanie výučby učiteľov. V školách a v triedach s VJM bola príslušná dokumentácia vedená dvojjazyčne. Zabezpečené bolo informovanie zákonných zástupcov, pedagogickej rady i rady školy v súlade s právnymi predpismi. Rozhodovanie riaditeľov, prijímanie detí a ich zaradovanie do tried bolo uskutočňované v súlade s právnymi predpismi. Narúšaniu systematickej VVČ a ukrátenie detí o rôznorodé činnosti, ktoré navštevovali krúžky zabránilo ich realizovanie v popoludňajšom čase.

Školy **nesplnili 25** (15 %) uložených opatrení. Odzrkadlilo sa to vo vytváraní predpokladov pre vyvážené podporovanie rozvíjania kľúčových kompetencií detí. Zistený stav vypracovania a rozsahu učebných osnov obmedzoval postupné, primerané nadobúdanie a uplatňovanie skúseností deťmi v rámci dosahovania vzdelávacích cieľov stanovených štátom. Nedostatky boli opätovne zaznamenané v rozhodovaní riaditeľov a v zabezpečovaní organizovaných aktivít. Formalizmus pretrvával vo vypracovaní školského poriadku a v uplatňovaní systému vnútornej kontroly a hodnotenia. Ignorovanie zabezpečenia celodennej V a V dvomi kvalifikovanými učiteľmi a ich základného úväzku mali dopad na organizáciu, chod školy a úroveň VVČ. Systematický profesijný rozvoj učiteľov ovplyvnil chýbajúci, prípadne neaktuálny ročný plán kontinuálneho vzdelávania. Pretrvávajúce rezervy vo vedení osobných spisov a triednych kníh s častými opravami znižovali aktuálnosť informácií o deťoch a realizovanej VVČ.

Na splnenie **7 uložených opatrení nenastali podmienky**. V triede SMŠ *Banskobystrického* kraja neboli zaradené deti s dodatočne odloženou povinnou školskou dochádzkou, čím opatrenie *stratilo opodstatnenie*. Opatrenie v *Košickom* kraji bolo *neaktuálne* tým, že MŠ nemala zriadenú triedu s VJM nebolo potrebné viesť pedagogickú dokumentáciu dvojjazyčne. Objektívne sa *nedala hodnotiť* evidencia neregistrovaných školských úrazov v uvedenom kraji, pretože v kontrolovanej škole od vykonania komplexnej inšpekcie nebolo žiadne dieťa zranené. Z dôvodu organizačných zmien v troch školách *Prešovského* kraja *nebolo možné* uložené opatrenia *kontrolovať*.

Štátna školská inšpekcia **upozornila 13 zriaďovateľov** na zosúladenie skutkového stavu s platným právnym stavom **v 26 prípadoch**. *Deväť* (34,62 %) z nich **nebolo odstránených**. Zriaďovateľ v *Bratislavskom* kraji opätovne nevydal pracovný poriadok pre pedagogických zamestnancov a ostatných zamestnancov školy. V *Nitrianskom* kraji zriaďovateľ písomne deklaroval, že riaditeľka začne navštevovať funkčné vzdelávanie. Avšak v zákonne požadovanom termíne sa na štúdium neprihlásila, čím neboli splnené podmienky na výkon činnosti vedúceho pedagogického zamestnanca týkajúce sa získania profesijných kompetencií v oblasti riadenia. Ďalší v uvedenom kraji nezabezpečil oplatenie pozemku MŠ. Opakované ignorovanie požadovaných kvalifikačných predpokladov na výkon pedagogickej činnosti v MŠ, zabezpečenia celodenného predprimárneho vzdelávania dvoma zmenne striedajúcimi sa učiteľmi a vyhlásenia výberového konania na obsadenia miesta vedúceho pedagogického zamestnanca mali dopad na úroveň V a V a na celkové fungovanie troch škôl v *Prešovskom* kraji. Zriaďovateľ *Trnavského* kraja nezabezpečil zmenu názvu školy na vonkajšom označení budovy a nevyhlásil výberové konanie na obsadenie funkcie riaditeľa školy. Vedome nereagoval zriaďovateľ uvedeného kraja na skutočnosť, že MŠ riadil riaditeľ ZŠ s MŠ z inej obce napriek tomu, že vo veci nebol vykonaný žiadny relevantný právny akt. O pretrvávajúcom rozpore reálne zisteného stavu s platným právnym stavom upozornila ŠŠI Okresný úrad v sídle kraja Trnava.

Upozornení zriaďovatelia v *Košickom*, *Trnavskom* a v *Trenčianskom* kraji vydaním pracovného poriadku vymedzili zásady pracovno-právnych vzťahov medzi zamestnancami a zamestnávateľmi. V *Košickom* a v *Trnavskom* kraji doplnili chýbajúce náležitosti

v zriaďovacej listine. Radu školy ustanovil zriaďovateľ *Trnavského* kraja. Záujem zriaďovateľa školy *Prešovského* a *Košického* kraja o obsadenie pozície vedúceho pedagogického zamestnanca najvhodnejším kandidátom spĺňajúcim príslušné predpoklady a požiadavky na základe výberového konania, vytvoril priestor pre úspešný rozvoj MŠ. Zabezpečená bola celodenná výchova a vzdelávanie detí dvoma zmenne sa striedajúcimi učiteľmi v *Prešovskom*, *Košickom* a v *Banskobystrickom* kraji. Pedagogickým zamestnancom bolo umožnené kontinuálne sa vzdelávať v *Prešovskom* kraji. Správny názov školy na vonkajšom označení budovy zabezpečil zriaďovateľ *Košického* kraja. V SMŠ *Banskobystrického* kraja zmenou spôsobu organizácie predprimárneho vzdelávania zabezpečenej jedným učiteľom a konkrétnym vymedzením času prevádzky boli nedostatky zriaďovateľom odstránené.

Problém, týkajúci sa uvedenia vyučovacieho jazyka, **nebolo možné posúdiť** vzhľadom na to, že zriaďovateľ v *Bratislavskom* kraji neposkytol MŠ zriaďovaciu listinu.

Od troch zriaďovateľov ŠŠI na zaslané upozornenie **odpoveď nežiadala**. V *Košickom* kraji upriamila pozornosť zriaďovateľa na málo vyhovujúcu úroveň riadenia, na nerešpektovanie práva detí na vzdelávanie sa v materinskom jazyku a na zaradenie detí do tried bez akceptácie požiadavky ich zákonných zástupcov týkajúcej sa zvoleného vyučovacieho jazyka. Ďalší bol oboznámený s nevyhovujúcou úrovňou riadenia MŠ. Zriaďovateľ *Prešovského* kraja bol informovaný o málo vyhovujúcej úrovni výchovy a vzdelávania i o ďalších nedostatkoch v SMŠ.

Iné zistenia

V čase následných inšpekcí bolo zistené:

- zmena v názve školy a vo vyučovacom jazyku (slovenský a maďarský) v *Bratislavskom* kraji na žiadosť zriaďovateľa aj napriek tomu, že zákonní zástupcovia nemali záujem o predprimárne vzdelávanie ich detí v maďarskom jazyku
- nesúlad deklarovanej platnosti a zmeny spôsobu organizácie výchovy a vzdelávania s dátumom vydania a obsahom školského poriadku, s ktorým neboli preukázateľne oboznámení zákonní zástupcovia detí; nespĺňanie kvalifikačných predpokladov pedagogického zamestnanca na výkon činnosti v MŠ; nezriadenie metodického združenia v *Banskobystrickom* kraji
- riešenie opatrení novým riaditeľom MŠ v *Trenčianskom* kraji
- zaradenie vyššieho počtu detí do triedy štvor- až šesťročných ako určuje školský zákon pre heterogénnu triedu; riadenie MŠ povereným učiteľom v *Trnavskom* kraji

Záver

Následné inšpekcie boli vykonané v **103** materských školách. Z celkového počtu **954** uplatnených opatrení bolo **800 akceptovaných** a **splnených**. Opatrenia boli prevažne reálne a účinné, kontrolovateľné, termínované s konkrétnym určením zodpovednosti za ich splnenie.

K skvalitneniu procesu výchovy a vzdelávania a pedagogického riadenia smerovali najmä *odporúčania*. Výchovno-vzdelávacia činnosť bola pozitívne ovplyvnená vzdelávaním sa učiteľov, participovaním poradných orgánov na pedagogickom riadení a uváženou hospitačnou činnosťou riaditeľov s následnou adresnou analýzou zistení v pedagogických radách. Priebežné, aktuálne informovanie, konzultačno-poradenské služby a vzájomná spolupráca pedagogických zamestnancov so zákonnými zástupcami prispeli k plneniu výchovno-vzdelávacích cieľov a koncepcných zámerov školy.

Opatrenia uložené ŠŠI a opatrenia prijaté kontrolovanými školami boli zväčša vecne totožné a smerovali k vytvoreniu vhodných podmienok pre predprimárne vzdelávanie, k zlepšeniu účinnosti riadenia a chodu školy. Revidovanie ŠkVP s zákonne požadovaným rozpracovaním učebných osnov vytváralo predpoklad vyváženého rozvíjania kľúčových kompetencií detí. Zabezpečené bolo ich vzdelávanie príslušným počtom kvalifikovaných učiteľov. Aktualizované školské a denné poriadky signalizovali rešpektovanie psychohygienických potrieb a práv osôb zúčastnených v procese výchovy a vzdelávania.

Neakceptovaním odporúčaní (22,86 %) a **nesplnením** opatrení² (8,85 %) naďalej pretrvávali nedostatky týkajúce sa najmä formálnosti vypracovania a vedenia príslušnej dokumentácie, pedagogického riadenia, vecnosti rozhodovania, vnútornej kontroly i činnosti poradných orgánov riaditeľa.

Za výrazné negatívne zistenia možno považovať

- nedostatočné spracovanie ŠkVP vrátane učebných osnov, plánu práce, školského poriadku; neúčinný kontrolný systém, nereálnosť dodržiavania psychohygienických podmienok deklarovaných v denných poriadkoch, formalizmus v príprave a vo vyučovaní učiteľov vrátane vytvárania podmienok pre hodnotenie a sebahodnotenie sa dieťaťa v *Banskobystrickom kraji*
- dlhodobo pretrvávajúce nedostatky v činnosti riaditeľa a v postupoch zriaďovateľa voči MŠ – ignorovanie (štvrtý krát) vypracovania školského poriadku a kvalifikovaného zabezpečenia V a V; rozsah UO v rozpore s príslušným ustanovením školského zákona s dopadom na plánovanie a realizovanie VVČ v *Prešovskom kraji*
- chýbajúcu spoluprácu riaditeľa s poradnými orgánmi na pedagogickom riadení a na dosahovaní stanovených cieľov školy, a tým aj nefunkčnosť pedagogickej rady a neúčinnosť vnútroškolskej kontroly vzhľadom na skvalitňovanie VVČ; zaznávanie kvalifikačných predpokladov na výkon pedagogickej činnosti v MŠ a rozsahu priamej vyučovacej činnosti; pretrvávajúce realizovanie a obsah náboženskej výchovy v ŠkVP verejnej/štátnej MŠ v *Trenčianskom kraji*

Návrhy a odporúčania

Riaditeľom

- reagovať operatívne na zmeny v právnych predpisoch
- zabezpečiť revidovaním školského vzdelávacieho programu a školského poriadku aktuálnosť, konkrétnosť a reálnosť informácií, postupov, stratégií s ohľadom na potreby detí, smerovanie a podmienky školy
- participovať s poradnými orgánmi na skvalitňovaní vyučovania učiteľov, ich internom vzdelávaní sa
- skvalitňovať v spolupráci s poradnými orgánmi nadobúdanie, ovládanie a používanie štátneho jazyka v triedach a v školách s vyučovacím jazykom maďarským

Zriaďovateľom

- zabezpečiť predprimárne vzdelávanie príslušným počtom učiteľov s rešpektovaním kvalifikačných predpokladov na výkon pedagogickej činnosti v MŠ

² opatrenia prijaté školou a uložené opatrenia ŠŠI spolu

Metodicko-pedagogickému centru

- rozšíriť ponuku vzdelávacích aktivít pre pedagogických zamestnancov MŠ o:
 - výučbové stratégie a postupy napomáhajúce sebarealizovaniu sa, sebareprezentovaniu sa, hodnoteniu a sebahodnoteniu sa detí
 - postupy, modely spolupráce riaditeľov s poradnými orgánmi na pedagogickom riadení a skvalitňovaní výučby učiteľov